

2018-10-17

Metoder för minskade återfall i brott inom Kriminalvården, risk- och behovsbedömningar och strukturerade samtal

Ann-Christin Henriksson
Marcus Wågenberg
Kriminalvårdens Huvudkontor

Agenda

- Kriminalvårdens uppdrag
- Behandlingsprinciperna Risk, Behov och Mottaglighet
- Att bedöma risk för återfall i brott
- Planering av insatser
- Strukturerade samtal i frivård

Kriminalvårdens uppdrag

- Verkställa straff
- Driva häkten, anstalter och frivård
- Genomföra personutredningar
- Behandla för att minska återfall
- Genomföra transporter

Organisation

- Huvudkontor i Norrköping
- Sex regioner
- Generaldirektör Nils Öberg
- Budget 8.7 miljarder kronor
- 30 häkten, 48 anstalter och 34 frivårdskontor
- Cirka 12 400 anställda
- Över 70 olika inriktningar på tjänster
- Under 2017 hanterade Kriminalvården cirka 15 000 klienter varje dag. Av dessa var 3 700 intagna i anstalt

Vision och nollvision

Vision

- ”Bättre ut”

Nollvisioner

- Inga rymningar
- Inga droger
- Inga kriminella aktiviteter
- Inget våld, inga hot eller trakasserier

”Nothing works”

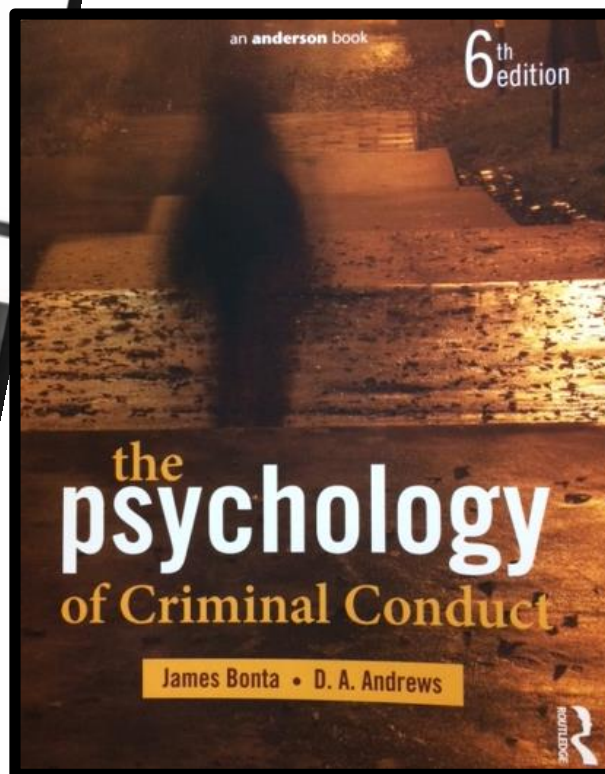
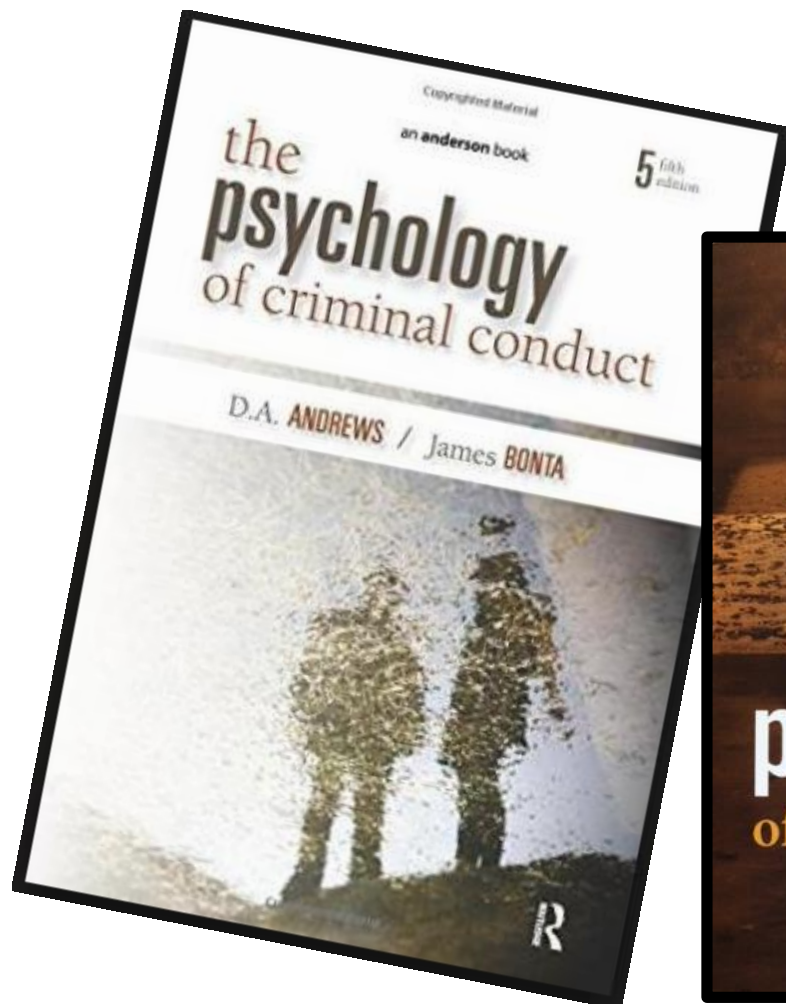
What works?

”Making what
works work”

1974

1990-tal

idag

RBM-principerna

Riskprincipen

- Ju högre risk för återfall i brott, desto mer insatser krävs
- Använd strukturerade risk/behovsbedömningsinstrument

Behovsprincipen

- Fokusera på kriminogena behov

Kartläggning nivån på kriminogena behov

1. Antisocial historia
2. Prokriminella attityder och värderingar
3. Prokriminellt umgänge
4. Antisocialt personlighetsmönster
5. Missbruk och beroende
6. Familj och relationer
7. Yrke och studier
8. Fritid och avkoppling

RBM-principerna

Riskprincipen

- Ju högre risk för återfall i brott, desto mer insatser krävs
- Använd strukturerade risk/behovsbedömningsinstrument

Behovsprincipen

- Fokusera på kriminogena behov

Mottaglighetsprincipen

- Använd metoder grundade i KBT och social inlärningsteori
- Var responsiv till klientens personliga egenskaper och inlärningsstil

Riskbedömningar i Kriminalvården

- Kriminalvården har parallellt med implementeringen av RBM-principerna förstärkt förmågan att bedöma risker och behov
- Numera används enbart strukturerade riskbedömningsinstrument som vilar på vetenskaplig grund. Detta är nödvändigt för att leva upp till RBM-principerna
- RBM-B är Kriminalvårdens huvudinstrument för att bedöma risk för återfall i brott
- I övrigt används
 - HCR-20
 - SVR-20
 - SARA
 - STABLE-2007/ACUTE-2007/STATIC-99R med flera

RBM-B

- Syftet är att utgöra ett underlag för planering av återfallsförebyggande insatser
- Omfattar samtliga klienter
- **A-delen:** 15 statiska (oföränderliga) riskfaktorer
- **B-delen:** 72 Intervjufrågor som mäter dynamiska (föränderliga) riskfaktorer
- Genererar risknivåerna låg-medel-hög med möjlighet till ett professionellt övervägande
- AUDIT och DUDIT

Antisocial historia (Del A)

1 Hur många gånger har klienten tidigare lagförts? ?

2 Har klienten lagförts i Sverige under de senaste 5 åren som han eller hon inte varit frihetsberövad?

- Nej
- Ja, en gång
- Ja, två eller fler gånger

3 Har klienten lagförts tidigare för våldsbrott?

- Nej
- Ja, en gång
- Ja, två eller fler gånger

4 Vid vilken ålder lagfördes klienten första gången?

- 21 år eller äldre
- 18-20 år
- Under 18 år
- Klienten är ej tidigare lagförd

5 Vid vilken ålder lagfördes klienten första gången för våldsbrott?

- 21 år eller äldre
- 18-20 år
- Under 18 år
- Klienten är ej tidigare lagförd för våldsbrott

6 Har klienten någon gång fått villkorlig frigivning förverkad eller skyddstillsyn, ungdomstjänst eller samhällstjänst undanröjd?

- Nej
- Ja, en gång
- Ja, två eller fler gånger

46 Gillar du när livet är ett äventyr fullt av överraskningar som också kan vara farliga?

- 0: Nej
- 1: Kanske/delvis
- 2: Ja
- V: Vet ej/vill ej svara

47 Tar du ofta risker och utsätter dig själv eller andra för stor fara för liv eller hälsa?

- 0: Nej
- 1: Kanske/delvis
- 2: Ja
- V: Vet ej/vill ej svara

48 Kan du uppleva att du står utanför samhället?

- 0: Nej
- 1: Kanske/delvis
- 2: Ja
- V: Vet ej/vill ej svara

49 Blir du ofta upprörd eller arg för att du blir orättvist behandlad?

- 0: Nej
- 1: Kanske/delvis
- 2: Ja
- V: Vet ej/vill ej svara

50 Skulle du be polisen om hjälp om du eller någon annan utsätts för brott?

- 0: Ja
- 1: Kanske/delvis
- 2: Nej
- V: Vet ej/vill ej svara

30 Droger som DUDIT-skattningen baseras på

- Cannabis
- Övriga cannabinoider och cannabinoidbesläktade preparat såsom spice
- Amfetamin
- Kokain
- Ecstasy
- Övriga centralstimulerande preparat (metamfetamin med flera)
- Heroin
- Övriga opiater och opioider (opium, subutex, buprenorfin med flera)
- LSD
- Övriga hallucinogener (meskalin, PCP med flera)
- GHB
- Lösningsmedel
- Bensodiazepiner
- Övriga läkemedel
- Övriga droger

Kommentar**31 Har du någon gång, av läkare eller annan vårdpersonal, fått diagnosen drogmissbruk eller drogberoende?**

- 0: Nej
- 1: Kanske/delvis
- 2: Ja
- V: Vet ej/vill ej svara

32 Har du någon gång fått behandling för drogmissbruk eller drogberoende, exempelvis i form av substitutionsbehandling, avgiftning eller vård på behandlingshem?

- 0: Nej
- 1: Kanske/delvis
- 2: Ja
- V: Vet ej/vill ej svara

RBM-B 1(2)

Riskbedömning				
Risk för återfall i generell kriminalitet och våldsbrott (statisk) ?				
RBM-B resultat	☒ Låg	☐ Medel	☐ Hög	
<input type="button" value="Visa historik"/>				
Risk för återfall i generell kriminalitet och våldsbrott (statisk och dynamisk) ?				
RBM-B resultat	☒ Låg	☐ Medel	☐ Hög	
Professionellt övervägande	☒ Ej vald	☐ Låg	☐ Medel	☐ Hög
<div style="border: 1px solid #ccc; height: 40px;"></div>				
Resultat från annat bedömningsinstrument ska utgöra underlag för bedömning ?				
<input type="button" value="Nej"/>	☒ Ej vald	☐ Låg	☐ Medel	☐ Hög
<input type="button" value="Visa historik"/>				
Risk för återfall i sexualbrott (statisk) ?				
RBM-B resultat	<input type="text" value="Inte bedömd"/>			
<input type="button" value="Visa historik"/>				
Risk för återfall i sexualbrott (statisk och dynamisk) ?				
RBM-B resultat	<input type="text" value="Inte bedömd"/>			
<input type="button" value="Visa historik"/>				
Risk för återfall i partnervåld (statisk) ?				
RBM-B resultat	<input type="text" value="Inte bedömd"/>			
<input type="button" value="Visa historik"/>				
Risk för återfall i partnervåld (statisk och dynamisk) ?				
RBM-B resultat	<input type="text" value="Inte bedömd"/>			
<input type="button" value="Visa historik"/>				

RBM-B 2(2)

Behovsbedömning				
Antisocial historia ?				
RBM-B resultat	Låg	Medel	Hög	
Prokriminella attityder och värderingar ?				
RBM-B resultat	Låg	Medel	Hög	
Överprövning/bedömning	☒ Ej vald	☐ Låg	☐ Medel	☐ Hög
UtredningBehov.Fritext: Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Nam cursus. Morbi ut mi. Nullam enim leo, egestas id, condimentum at, laoreet mattis, massa. Sed eleifend nonummy diam.#				
▼ Visa historik				
Prokriminellt umgänge ?				
RBM-B resultat	Låg	Medel	Hög	
Överprövning/bedömning	☒ Ej vald	☐ Låg	☐ Medel	☐ Hög
▼ Visa historik				
Antisocialt personlighetsmönster ?				
RBM-B resultat	Låg	Medel	Hög	
Överprövning/bedömning	☒ Ej vald	☐ Låg	☐ Medel	☐ Hög
▼ Visa historik				

Exempel

Behovsbeskrivning av prokriminella attityder och värderingar

”NN är dömd för misshandel och narkotikabrott.

Han anser att det är lagarna det är fel på och att det inte borde vara kriminellt att röka marijuana och ta andra droger och att han därmed har rätt att göra det. Han säger att man själv ansvarar för sina val i livet.

Vad gäller misshandeln anser NN att det var målsägandes aggressiva beteende som han försvarade sig emot. Han förstår inte hur domstolen har kunnat bedöma det som misshandel.

Sitt tidigare grova rattfylleri förklarar NN med att han endast hade druckit några öl och rökt lite marijuana och att han var tvungen att skjutsa en kompis.”

Stämmer riskbedömningar med verkligheten?

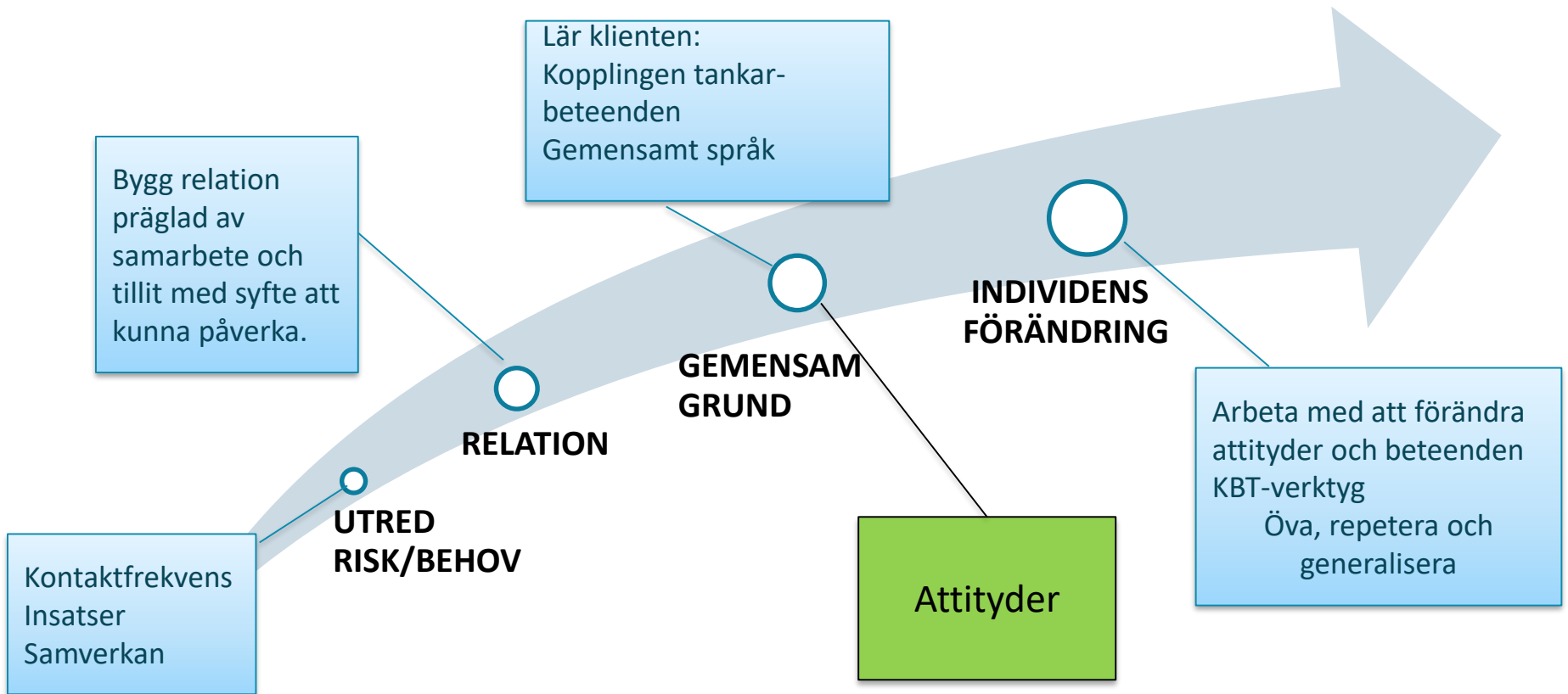
- Vid övergripande forskningsgenomgångar visar sig bedömningarna ofta vara bättre än slumpen men en osäkerhet på 25-30 % kvarstår (SBU, 2005)
- Trots viss osäkerhet är riskbedömningar det bästa vi har att tillgå för att bedöma en klients behov av återfallsförebyggande insatser
- För närvarande pågår en utvärdering av hur pass väl risknivåerna i RBM-B överensstämmer med de faktiska återfallen i brott

Verkställighetsplanering (VSP)

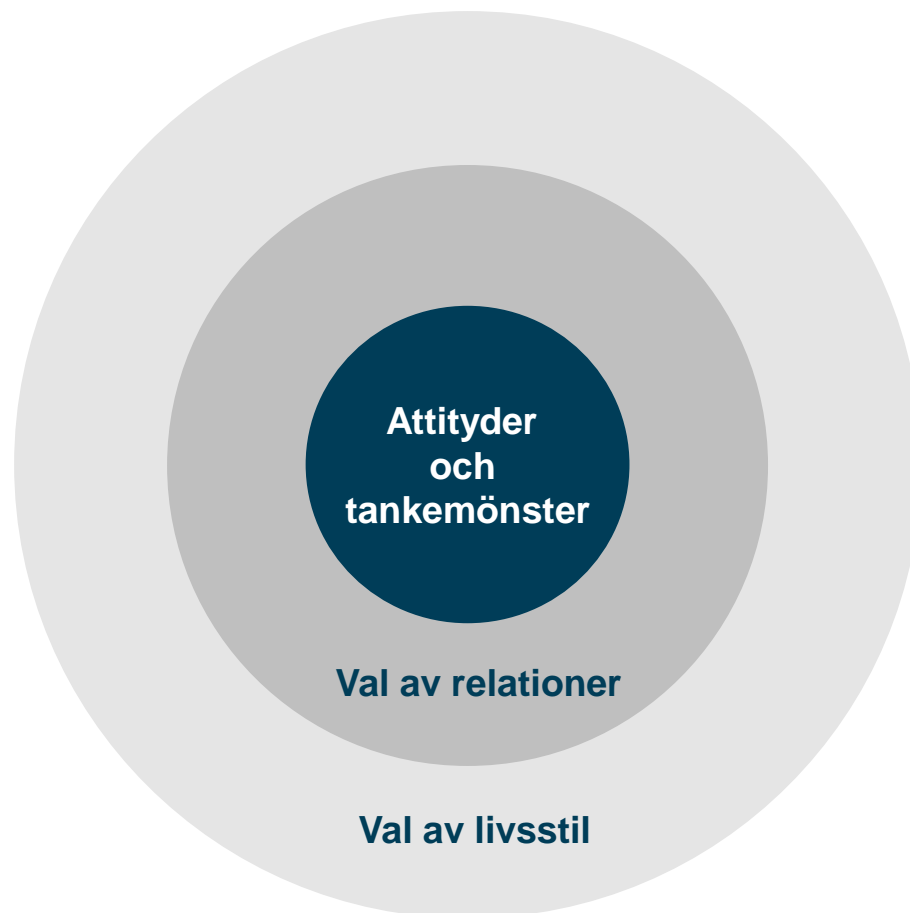
- Enligt lag ska alla klienter som står under övervakning, verkställer sin fängelsepåföljd genom intensivövervakning (fotboja) eller som är intagna i anstalt ha en individuell plan för verkställigheten
- Omhändertar informationen från riskbedömningen med RBM-B och eventuella andra instrument
- Syftet med verkställighetsplanen är att bidra till att påföljder verkställs på ett säkert, humant och effektivt sätt, att förebygga återfall i brott och att underlätta återanpassningen i samhället
- Kriminalvårdens ”huvudverktyg” för planering och genomförande av påföljder

Strategic Training Initiative in Community Supervision (KRIMSTICS)

Klientens resa genom frivården

Varför jobbar vi med attityder?

Färger

ett sätt att prata om attityder och beteenden

Jag räknas
Du räknas

Jag räknas
Du räknas inte

Jag räknas inte
Du räknas

Jag räknas inte
Du räknas inte

Avslut och frågor

Kontaktuppgifter

marcus.wagenberg@kriminalvarden.se

ann-christin.henriksson@kriminalvarden.se

Hemsida

www.kriminalvarden.se